

2025-01-10

Remissvar Specialiseringstjänstgöring för sjukhusfysiker (S2024/01758)

Svenska sjukhusfysikerförbundet har fått möjlighet att lämna synpunkter på remissen avseende promemorian angående specialiseringstjänstgöring för sjukhusfysiker. Förbundet har genomfört en grundlig granskning av remissen och välkomnar de förslag som presenterats i promemorian. Förbundet har dock några synpunkter som presenteras nedan.

Sammanfattning

Förbundet anser att:

- det ska ställas krav på klinisk erfarenhet innan påbörjande av specialiseringstjänstgöring motsvarande två års heltidstjänstgöring
- minimitiden för specialiseringstjänstgöringen ska vara fem år
- det nationella rådet ska utökas med sex ledamöter och en ordförande i frågor om sjukhusfysikers specialiseringstjänstgöring

Behov av krav på klinisk erfarenhet innan påbörjande av specialiseringstjänstgöring

Förbundet ser behov av en strukturerad introduktion till yrket motsvarande två års heltidstjänstgöring som legitimerad sjukhusfysiker innan påbörjandet av specialiseringstjänstgöring. Introduktionen kan utformas enligt något av följande:

- Krav på klinisk erfarenhet, motsvarande kravet för tandläkare på två års allmän tandläkarpraktik (Patientsäkerhetsförordning (2010:1369) 4. Kap 2 §)
- Målstyrd bastjänstgöring

Om inga krav enligt ovan ställs, bör minimitiden för specialiseringstjänstgöringen förlängas avsevärt.

Till skillnad från läkarprogrammet innehåller sjukhusfysikerprogrammet en mycket begränsad andel verksamhetsförlagd utbildning. Den praktik som ingår i programmet är i huvudsak av typen bredvidgång och är inte tillräcklig för en bra introduktion till yrket och för att kunna arbeta självständigt under handledning. Därför behövs en strukturerad introduktion innan påbörjandet av specialisttjänstgöring.

Mot denna bakgrund har det i det ST-program som under många år har drivits av förbundet i samarbete med Svensk Förening för Radiofysik ställts krav på två års klinisk tjänstgöring innan påbörjandet. Om inget sådant krav ställs skulle det innebära en minskning av dagens krav på sju års klinisk erfarenhet till så lite som 3,5 år, vilket är otillräckligt för att uppnå den specialistkompetens som krävs i yrket och för att säkerställa adekvat skydd för patienter i enlighet med 2013/59/Euratom.

2.2 Förslag till förordning om ändring i patientsäkerhetsförordningen (2010:1369)

Förbundet anser att minimitiden för specialiseringstjänstgöringen ska vara fem år.

Den rekommenderade minimitiden enligt Radiation Protection N° 174 European Guidelines on Medical Physics Expert (European Union, 2014) är fyra år. Denna guide understryker dock att för att verka som MPE på ett stort sjukhus med ett stort spektrum av utrustning krävs ytterligare år av erfarenhet och att det vid mindre sjukhus krävs fortsatt handledning av en senior MPE.

På grund av ekonomiska incitament, både från Regionerna och från sjukhusfysiker under specialiseringstjänstgöring, riskerar minimitiden att bli ett riktvärde. Vidare lyfter Socialstyrelsen rapport "Förslag till hur en vidareutbildning för sjukhusfysiker kan utformas" svårigheten med att definiera en minsta längd innan målbeskrivningarna är fastställda. Utifrån i Europa erkända målbeskrivningar (e.g. EFOMP/ESTRO Core Curriculum for Medical Physics Experts (MPE) in Radiotherapy och ESR/EFOMP Core Curriculum for Medical Physicists in radiology) anser förbundet att minimitiden ska vara 5 år. Detta skulle innebära att de från EU rekommenderade minimikraven på utbildningens längd uppfylls och att en färdig specialist har goda förutsättningar för att möta den svenska sjukvårdens behov.

2.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen

Förbundet anser att 16 § näst sista stycket även ska inkludera sjukhusfysikers kompetens i förhållande till fastställda målbeskrivningar:

Rådet ska vidare bistå Socialstyrelsen i frågor om enskilda läkares, tandläkares och sjukhusfysikers kompetens i förhållande till fastställda målbeskrivningar.

Vidare anser förbundet att rådet ska utökas med en grupp med motsvarande sammansättning som för läkare respektive tandläkare för frågor om sjukhusfysikers specialiseringstjänstgöring. Därav föreslår förbundet följande lydelse i 17 §:

Nationella rådet för specialiseringstjänstgöring består av en ordförande samt sju andra ledamöter för frågor om läkares specialiseringstjänstgöring, sex andra ledamöter för frågor om tandläkares specialiseringstjänstgöring och ytterligare sex andra ledamöter för frågor om sjukhusfysikers specialiseringstjänstgöring. Ordföranden ska vara en representant från Socialstyrelsen.

För frågor om läkares specialiseringstjänstgöring ska minst en av ledamöterna utses på förslag av Sveriges Kommuner och Regioner, minst en på förslag av Svenska Läkaresällskapet, minst en på förslag av Sveriges läkarförbund och minst en på förslag av Sveriges universitets- och högskoleförbund.

För frågor om tandläkares specialiseringstjänstgöring ska minst en av ledamöterna utses på förslag av Sveriges Kommuner och Regioner, minst en på förslag av professionen, minst en på förslag av vårdgivarna och minst en på förslag av Sveriges universitets- och högskoleförbund.

För frågor om sjukhusfysikers specialiseringstjänstgöring ska minst en av ledamöterna utses på förslag av Sveriges Kommuner och Regioner, minst en på förslag av Svenska Sjukhusfysikerförbundet och minst en på förslag av Sveriges universitets- och högskoleförbund.

Det är centralt att ett ST-råd för sjukhusfysiker inrättas inför ikraftträdandet den 1 januari 2026.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förbundet välkomnar förslaget om övergångsregler men understryker vikten av att dessa utformas i nära samråd med en referensgrupp där organisationer som idag ansvarar för vidareutbildningen är representerade. Detta är avgörande för att säkerställa en smidig övergång och minimera administrativt merarbete.

Det är också viktigt att ta hänsyn till de ST-fysiker som redan deltar i professionens specialistutbildning. En gradvis övergångsskala bör införas för att undvika orättvisor, särskilt för de individer som befinner sig nära en brytpunkt i systemet.